Reportatges | | Actualitzat el 18/09/2021 a les 10:00

La premsa al Pallars: 100 anys buscant una veu pròpia

Un repàs a les iniciatives periodístiques sorgides a casa nostra des del 1882 fins al 1982 amb la Segona República i el franquisme com a factors determinants

Imatge de les portades d'alguns dels periòdics sorgits al Pallars | ACPJ

[despiece] Amb el nou curs ja en marxa, a **Pallars Digital** estrenem una nova secció mensual de **reportatges**. ***Aixaldes*** vol ser l'altaveu de la **història**, la **cultura**, les **tradicions** i el **patrimoni** del Pallars. Tenim molt clar cap on hem d'anar i quin és el camí a recórrer, però és tant o més important no perdre els nostres **orígens**. Amb aquest esperit neix la nova secció, que pretén ser un digne reflex de tot allò que ens defineix.

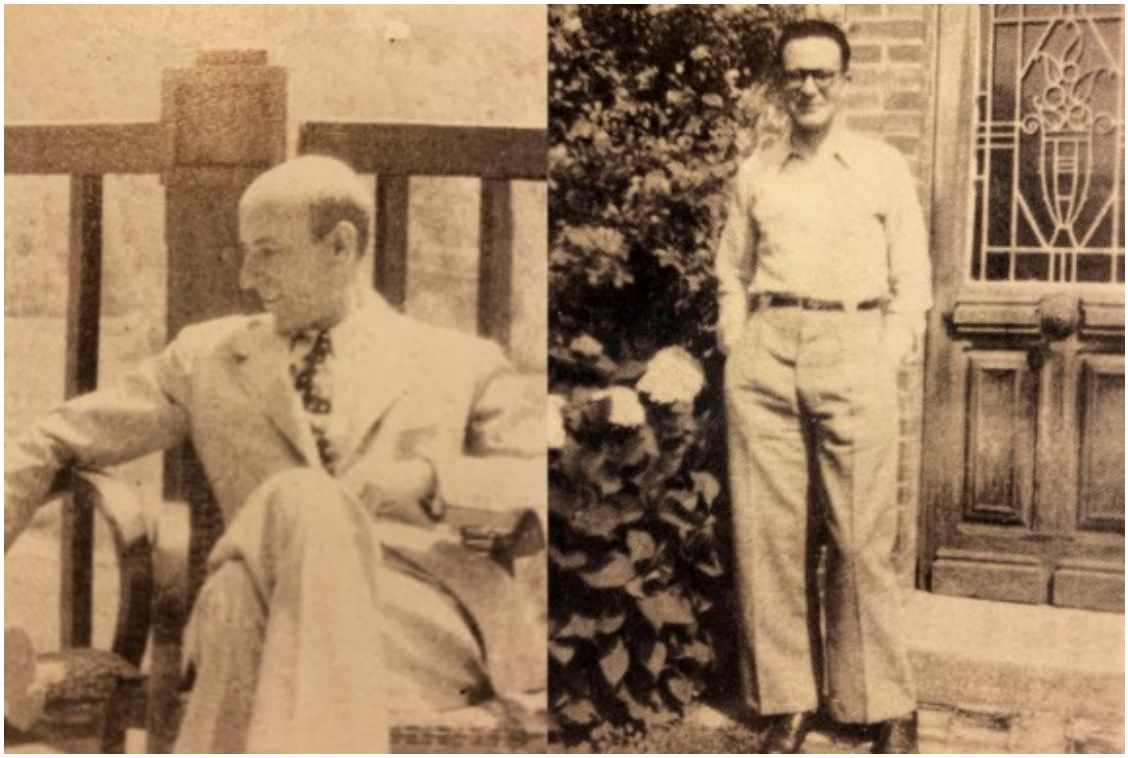
Aquest **setembre** posem en marxa la secció amb un **homenatge al nostre ofici**, fent un repàs a la **premsa pallaresa** que ens ha precedit i ens ha influenciat. Des d'unes publicacions amb un clar caràcter polític fins a revistes més recents i populars com ***Escudella*** o ***Lo Raier***, la capçalera pallaresa més longeva fins a dia d'avui, amb 25 anys.
[/despiece]
En el panorama periodístic català, el **Pallars** sempre ha tingut un paper més aviat discret. Amb les noves tecnologies i amb el ràpid accés a la informació, aquest fet pot semblar intranscendent. Tanmateix, que en un territori costi tant engegar un projecte periodístic diu molt de la gent que hi viu.

Durant 100 anys, **des del 1882 fins al 1982**, el Pallars va buscar una publicació que recollís la realitat, els problemes i les necessitats d'un territori a voltes oblidat des de Barcelona. No va ser una feina fàcil. L'**analfabetisme** de principis de segle, el **despoblament** i l'**aïllament** geogràfic,

econòmic i cultural del Pallars van ser un dels principals obstacles.
[intext1]
Els inicis de segle
Des de **finals del segle XIX** i durant les **primeres dècades del XX**, el Pallars va veure néixer més d'una desena de publicacions. ***La Veu de la Montanya***, ***La Atalaya Leridana*** o ***El Látigo*** són exemples de diaris, la majoria quinzenals, que malauradament van tenir una durada molt curta. La raó l'exemplifica el periòdic mensual editat a la Pobla de Segur, ***Lo Pirineu Català***. Editat pel diputat i farmacèutic poblatà **Antoni Mestre Casals**, estava marcat per un clar caràcter polític.

Un tret que també caracteritzava la resta de publicacions, lligades a les campanyes dels cacics de la comarca, que un cop finalitzades, ferien de mort el diaris que havien creat. L'única excepció és el setmanari ***El Conqués***, publicat a Tremp des del 1912 a 1923, i que va tancar pel **cop d'estat de Primo de Rivera**. Si bé aquest últim també tenia una clara línia política, en aquest cas en favor dels cacics **Josep Llari** i **Emili Riu**, la seva hegemonia política al Pallars va propiciar que *El Conqués* es pogués mantenir durant més anys.
[intext2]
Segona República i Guerra Civil
La **Segona República** suposa una nova època per a la comarca. Considerada com l'**època d'or del periodisme català**, els vents de llibertat porten una nova publicació al territori: ***Renovació***. Aquest quinzenal, editat pel **Centre Republicà de Tremp**, va marcar un abans i un després en l'ecosistema comunicatiu pallarès.

Malgrat les seves vinculacions polítiques, es feia ressò del dia a dia al Pallars, fent un important salt qualitatiu respecte els diaris anteriors. Una aventura, però, que va durar només quatre anys, fins a l'**esclat de la Guerra Civil**. De fet, el darrer número sortia el mateix dia del cop d'estat, el **18 de juliol de 1936**.

Josep Sastre i Ot Lledós, alcaldes republicans de Tremp i impulsors del quinzenal Renovació. Foto: Mig segle d'història de Tremp a través de fotografies

La postguerra
El llarg hivern del **franquisme** també va congelar l'activitat periodística a la comarca. La implacable **censura** i la **pobresa pròpia de la postguerra** van impossibilitar que cap localitat pallaresa pogués tenir un mitjà. No tornem a veure una publicació d'àmbit comarcal fins al 1953, quan les autoritats falangistes de Tremp propicien una nova revista mensual: ***Pallars***.

Malgrat el suport polític i el seu disseny atrevit, o potser per això, el mitjà només aconsegueix treure al carrer 11 números. Les causes no semblen estar clares del tot, però la investigació reflexa que els **problemes econòmics**, principalment els deutes, i un article que va despertar gran **polèmica**, van ser les principals causes de la desaparició de la revista.

La democràcia
Durant anys, doncs, el panorama va ser gairebé desèrtic. Tanmateix, l'any **1976**, al **Col·legi Sagrada Família de la Pobla de Segur** apareixia un projecte comunicatiu coordinat entre estudiants i professors, i que va començar com a butlletí de l'associació de pares: la revista ***Escudella***. El disseny de la portada (amb una senyera) ja augurava el nou tarannà: la voluntat de reflotar el català com a llengua pròpia, com també el coneixement de la cultura, la història i els costums del Pallars.

La seva trajectòria va ser de només tres anys, però els seus creadors, dels quals en destaca l'escriptor **Pep Coll** i el salassenc **Sisco Farràs**, van decidir continuar amb la missió de mantenir el territori informat. Naixia ***Escudella-2***, una revista trimestral que combinava l'actualitat amb la informació en profunditat, però per desgràcia aquest cop l'aventura només va durar tres números.

Sisco Farràs, uns dels impulsors de la revista Escudella, entrevistant Josep Bonifaci Foto: Escudella

Poc més d'un any després d'aquesta darrera fallida, el Pallars veia néixer la que fins ara és la **publicació més longeva**: ***Lo Raier***. Mantenir una revista durant 25 anys no és gens fàcil, i tenint en compte les experiències anteriors, la perspectiva no millora. Què va permetre, doncs, que *Lo Raier* es publiqués sense pausa **des del 1982 fins al 2007**?

El factor principal, com en tot, és la **voluntat** i la **iniciativa**. Joves de molts pobles del Pallars van decidir fer pinya per engegar un projecte que volia beneficiar els seus ciutadans. La segona raó és la **viabilitat econòmica**: les subscripcions, la publicitat i la venda de productes, sumats a la bona voluntat i l'interès de la gent del Pallars, van propiciar que la revista fos autosuficient.

Per últim, i segurament com a punt més important, la **neutralitat**. El fet de no vincular-se a cap tendència o moviment polític segurament va allargar la vida de la revista. Una tendència que l'actual mitjà de referència a la comarca, ***Pallars Digital***, segueix amb èxit des de fa més de vuit anys.

Exemplars de la revista Lo Raier, la publicació més longeva del Pallars Foto: TGE

Perspectives de futur

La **falta d'iniciatives periodístiques** al territori durant tant de temps és un fet que no s'hauria de passar per alt. Primer, perquè una comarca que no té voluntat d'informar i d'informar-se sobre el què passa a casa seva, corre el perill de no ser escoltada. A més, la manca d'iniciativa en matèria periodística no és una característica única d'aquest àmbit. Molts projectes de caràcter social, lúdic, cultural o esportiu han fracassat perquè no hi havia ningú darrere que n'assegurés la supervivència.

Si el Pallars vol continuar sent una comarca **innovadora**, **creadora** i **oberta**, tònica que s'ha recuperat durant l'última dècada, cal aprendre dels errors del passat i ser conscients que l'esforç i

la voluntat de la gent són el motor que genera vida a la comarca, ja sigui publicant una revista, organitzant una festa major o entrenant un equip de futbol.

[despiece] **Col·labora!**

Aquest **article** ha estat redactat gràcies a la **recerca**, el **treball** i l'**esforç** de periodistes. Si valores la nostra feina, ara pots **donar suport al projecte**:

[/despiece]
[superfillagrantema]1498[/superfillagrantema]